

Lahti

***Varhaiskasvatuksen ja
perusopetuksen kuntavertailut***

Kaupunginhallituksen ja sivistyslautakunnan yhteisseminaari 16.5.202

7.6.2023

Voit lisätä tähän halutessasi alatunnisteen

Talousarviomuutoksia vuoden 2022 talousarvioon

KH 26.9.2022 / § 338

Kaupunginhallitus edellyttää, että sivistyksen palvelualueella laaditaan **varhaiskasvatusta sekä esi- ja perusopetusta koskeva toiminta- ja talousselvitys**. Selvityksessä voidaan käyttää ulkopuolista asiantuntijaa. Samankaltaisia kaupunkeja hyödyntäen vertaisarvioinnin keinoin analysoidaan palveluiden kehitys- ja muutostarpeet toimenpiteineen aikataulutettuna. **Selvityksen tulee valmistua huhtikuun loppuun 2023 mennessä.**

Sivistyksen palvelualue

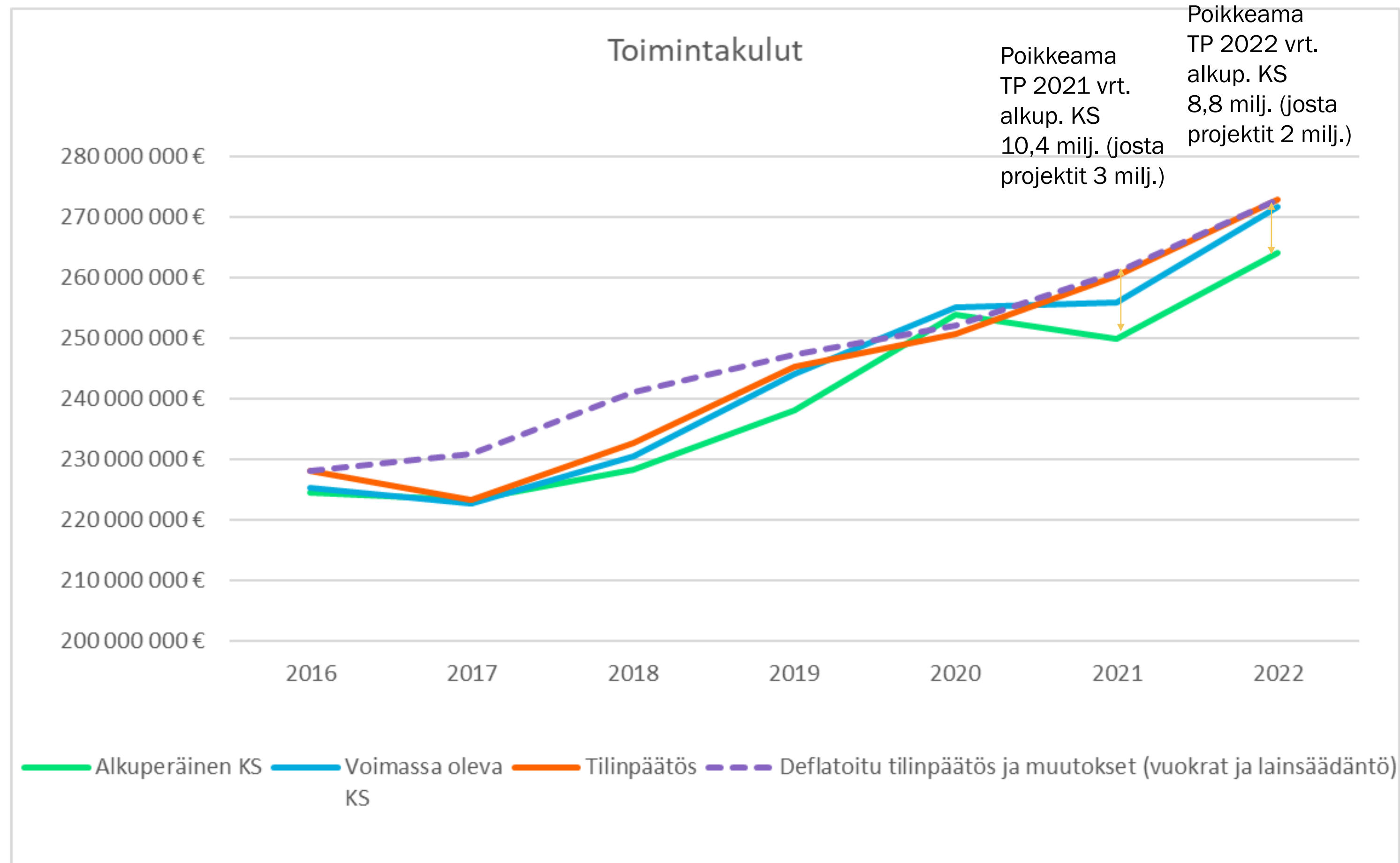
Toimintakulut 2013 – 2023 yhteensä

Toteuma 2013-2022, käyttösunnitelma 2023
(ilman taseyksiköitä)

Sivistyksen palvelualue

Toimintakulujen muutos

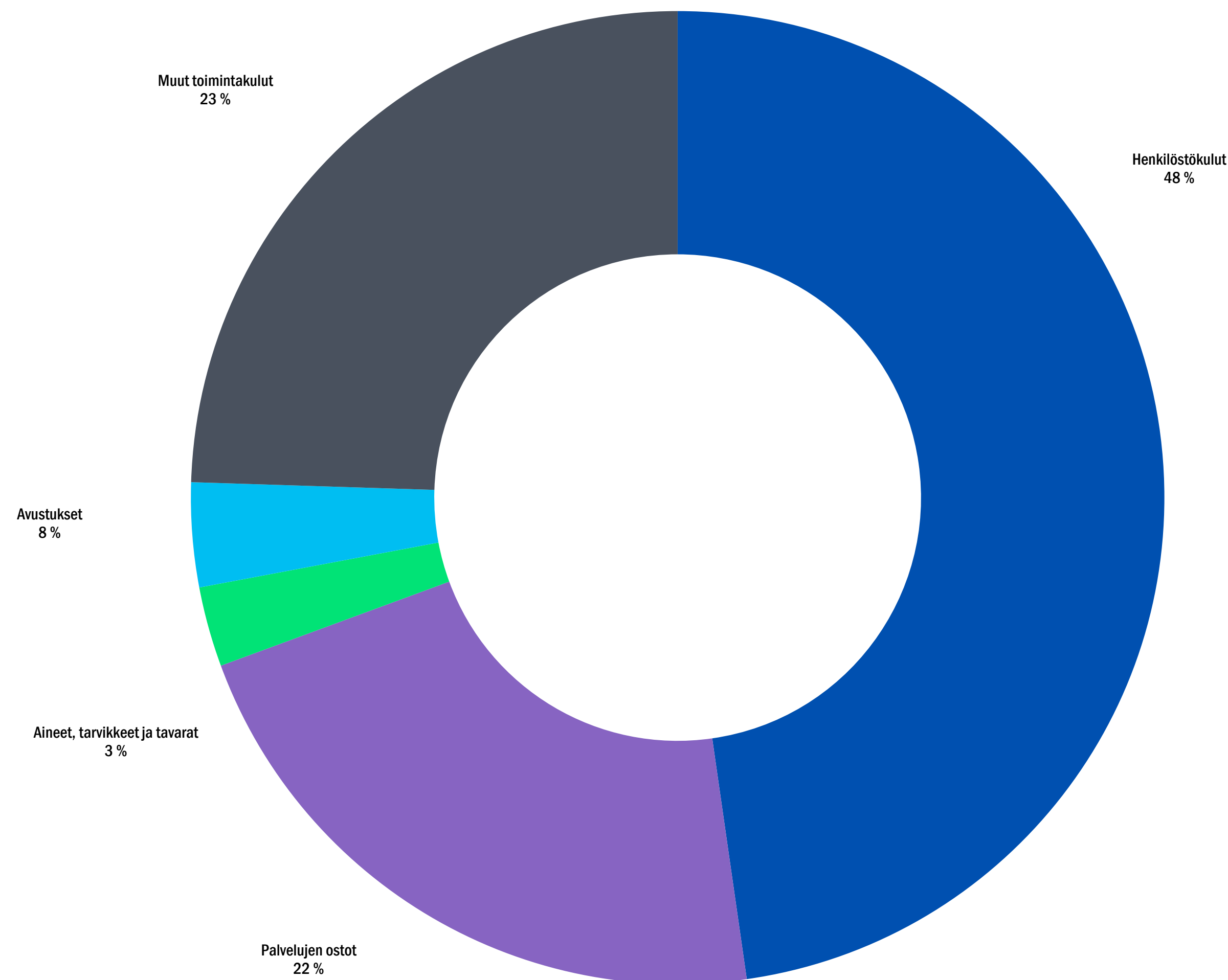
Ilman taseyksiköitä

Sivistyksen palvelualueelle on kohdistunut vuosina 2014-2022 merkittäviä päiväkotij- ja kouluinvestointeja sekä Lahti-Nastola yhdistyminen.

Toimintakulujen kasvu on johtunut uusien tilojen ja perusparannusten vuokravaikutuksista, lainsäädännön lisävelvoitteista ja sekä inflaation vaikutuksesta.

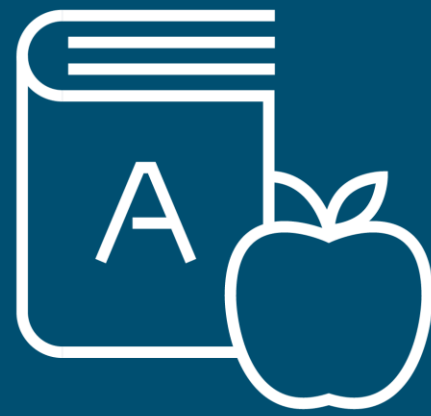
Toimintakulujen reaalikasvu on ollut tarkastelujaksolla negatiivinen ed. tekijät huomioiden.

Toimintakulut tiliryhmittäin

TOIMINTAKULUT sis. taseyksiköt (milj.euroa)

Henkilöstökulut	133,9
Palvelujen ostot	60,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7,5
Avustukset	9,7
Muut toimintakulut	68,7
Yhteensä	280,6

SIVISTYKSEN PALVELUALUE Talouden toteuma ja poikkeamat

Toimintatuotot ylittivät voimassa olevan talousarvion 3,0 milj. euroa, josta 2,0 milj. euroa syntyi ulkoista rahoitusta saavista projekteista. Lisäksi tuloja kertyi ennakoitua enemmän maahanmuuttajien opetuksen korvauksista, liikuntapalveluista sekä kaupungin museoiden pääsymaksutuloista.

Toimintakulut ylittivät koko palvelualueella voimassa olevan talousarvion 1,2 milj. euroa, mikä johtui ulkoista rahoitusta saavista projektikustannuksista, joita vasten on saatu 100 % tulorahoitus.

Palvelualueen talousarviota on muutettu ennusteeseen perustuen vuoden 2022 aikana. Lisämäärärahaa haettiin yhteensä 7,6 milj. euroa, joka kohdistettiin erityisesti varhaiskasvatukseen (3,2) ja perusopetukseen (3,8) sekä liikuntapalveluihin (0,7). Tuloarviota nostettiin talousarviovuoden aikana perusopetuksen erityiskorvattavien kustannusten osalta 0,6 milj. euroa ja vähennettiin liikuntapalveluista 0,4 milj. euroa.

Sitovuustasojen poikkeamia syntyi muutetusta talousarviosta huolimatta lasten ja nuorten kasvun vastualueen määrärahoihin n.40 000 euroa, Wellamo-opistolle 350 000 euroa, lukiokoulutuksen määrärahoihin 27 000 euroa, kirjaston tuloihin 27 000 euroa sekä kaupunginorkesterille alijäämää 43 000 euroa ja kaupunginteatterille alijäämää 86 000 euroa.

PALVELUALUE *ilman taseyksiköitä

TOIMINTATUOTOT

20,5

milj. euroa(2021: 18,1)

TOIMINTATUOTOT
POIKKEAMA

+3,0

milj. euroa

TOIMINTAKULUT

272,8

milj. euroa
(2021: 260,2)

TOIMINTAKULUT
POIKKEAMA

+1,2

milj. euroa

TASEYKSIKÖT

KAUPUNGINORKESTERI
POIKKEAMA

+0,04

milj. euroa

KAUPUNGINTEATTERI
POIKKEAMA

+0,09

milj. euroa

Varhaiskasvatus

- a. Kuusikkokuntavertailun aineisto
- b. Vertailun analyysi
- c. S-M-L luokittelu

***Vertailu kuuden
suurimman
kaupungin
palveluihin ja
kustannuksiin***

Taustaa

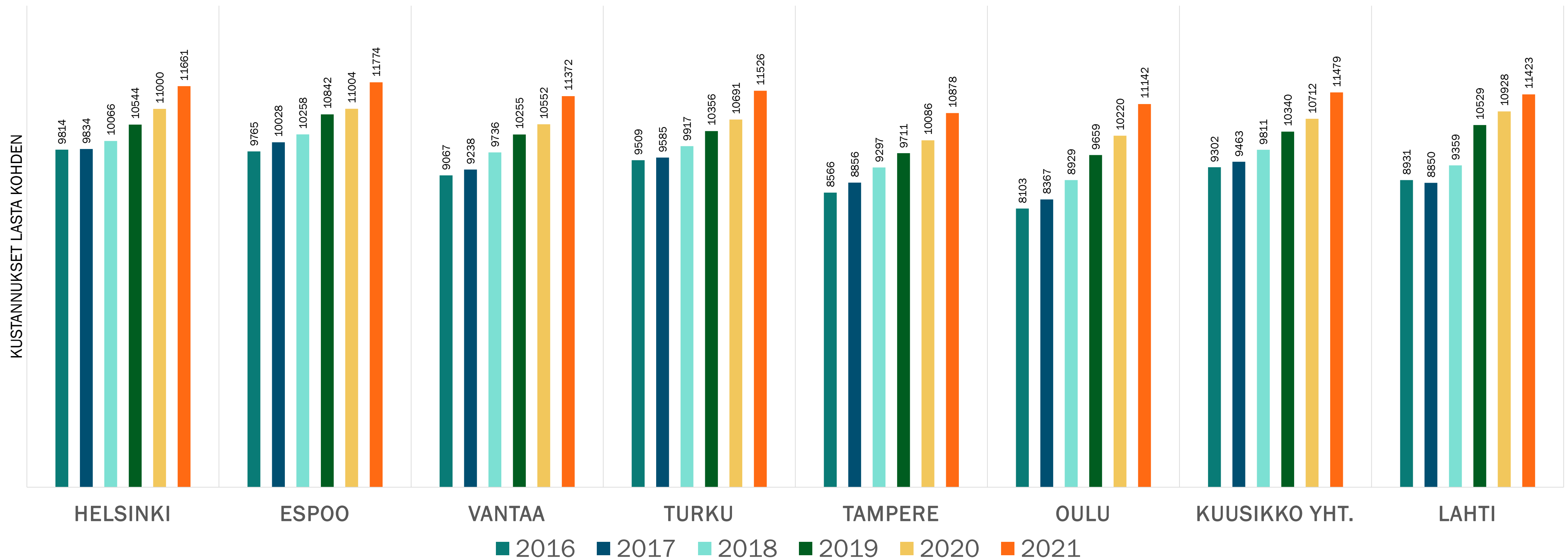
- Suomen kuusi suurinta kaupunkia ovat vertailleet varhaiskasvatuksen palveluja ja kustannuksia vuodesta 2002 lähtien ja tuottaneet vuosittain sitä kuvaavan raportin.
- vertailutyön keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoisiksi
- tarkastelussa on tarkoitus verrata kaupungin omaa tuotantoa toisen kaupungin omaan tuotantoon, mutta ei esimerkiksi vertailla omien ja ostopalvelujen tai yksityisen varhaiskasvatuksen kustannuksia
- uusin kuusikkoraportti koskee vuotta 2021 ja Lahden palveluja sekä kustannuksia on pyritty vertaamaan siihen

Taustaa

- Lahti ei ole ollut mukana käsitteiden määrittelyssä eikä varsinaisessa vertailutyössä, mutta vertailuun on pyritty ottamaan keskeisiä toimintamuotoja sekä niihin liittyviä kustannuksia:
  - Kokonaiskustannukset
  - Päiväkodit
  - Perhepäivähoito
  - Kotihoito
  - yksityinen varhaiskasvatus
- koska Lahdella on jonkun verran eroavuuksia esimerkiksi lapsimääriin liittyvien kertoimien osalta, ne vaikuttavat vertailuun
- yleisenä periaatteena kustannusten vertailussa on ollut jakaa kyseisen vuoden kustannukset eri toimintamuodoissa olleiden lasten määrällä, jolloin saadaan lapsikohtainen yksikköhinta
- vuoden 2021 vertailu tehtiin keskellä koronapandemiaa, mikä aiheuttaa huomattavaa epävarmuutta, koska sillä oli suuria vaikutuksia kysyntään sekä paikalla olleiden lasten määrään ja mitä vähemmän lapsia on hoidettu, sen korkeammat lapsikohtaiset kustannukset ovat

Varhaiskasvatukseen järjestämisestä aiheutuvat kokonaiskustannukset varhaiskasvatuksesta lasta kohden

Varhaiskasvatusjärjestelmän vuosittaiset kustannukset varhaiskasvatuksesta (10 kk-6 v) lasta kohden 2016-2021

Varhaiskasvatuksen järjestämisestä aiheutuvat kokonaiskustannukset varhaiskasvatuksesta lasta kohden

- varhaiskasvatuksen kokonaiskustannukset koostuvat kaupunkien varhaiskasvatustoiminnan järjestämiseen kohdistuvista kustannuksista
- kunnallisen toiminnan (ei sisällä avointa varhaiskasvatusta) lisäksi kustannuksissa ovat mukana yksityinen varhaiskasvatus (yksityisen hoidon tuki, palveluseteli ja ostopalvelu) sekä kotihoidon tuen kustannukset
- vertailussa Lahden kustannukset ovat hieman kuusikkokuntien keskiarvoa alhaisemmat

Kunnallisessa päiväkodissa järjestetyn varhaiskasvatuksen vuosikustannukset laskennallista lasta kohden v. 2021

Euroa/laskennallinen lapsi	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku**	Tampere	Oulu	Kuusikko	Lahti
Yhteensä	11 098	11 628	11 173	11 643	10 344	11 541	11 203	13 461
Henkilöstökustannukset, josta	7 379	7 346	7 212	8 511	6 839	7 795	7 411	8 893
• Varahenkilöstö (vakinaiset ja määräaikaiset)	71	274	0	263	211	369	157	232
• Avustava henkilökunta (kunnan oma)	180	121	76	290	265	425	197	424
• Vuokratyö, josta	538	678	934	0	12	0	467	0
• Avustajat	0	117	279	0	12	0	64	0
• Sijaiset ja varahenkilöstö	538	561	655	0	0	0	403	0
Muut palkkakustannukset (ilman sivukuluja)	5 245	5 172	5 060	6 531	5 024	5 548	5 304	6 691
Henkilösivukulut	1 346	1 100	1 142	1 426	1 327	1 452	1 286	1 546
josta KUEL-maksut	1 277	994	1 026	1 433	1 255	1 312	1 201	1 469
Tilakustannukset	2 175	2 494	2 293	2 071	1 782	1 970	2 176	2 224
Tukipalvelut	1 273	1 499	1 314	733	1 387	1 342	1 300	1 883
• Ateriapalvelut	1 058	1 227	901	668	1 051	1 017	1 031	1 455
• Puhtauspalvelut (siivous- ja laitoshuolto)	215	272	413	66	336	325	269	428
Muut kustannukset*	271	289	354	328	336	434	315	462

Kunnallisen päiväkotihoidon ICT-kustannukset (€) laskennallista lasta (kahden vuoden keskiarvo) kohden vuonna 2021

ICT-kustannukset € / laskennallinen lapsi

Helsinki	Espoo	Vantaa ¹	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Lahti
37	165	0	127	186	214	121	268

- ¹ Vantaalla ICT-kustannukset kohdistetaan koko kaupungin osalta tietohallintoon eivätkä tästä syystä ole mukana varhaiskasvatuksen kustannuksissa

Kunnallisessa päiväkodissa järjestetyn varhaiskasvatuksen vuosikustannukset laskennallista lasta kohden v. 2021

Päiväkotien kustannuksiin vaikuttavat

- kirjoilla olevien lasten määrä (korona-ajan vaikutus)
- alle 3 -vuotiaiden lasten määrä ja siihen liittyvä mitoitus
- tukea tarvitsevien lasten määrä ja siihen liittyvä resurssointi
- Ilta-, viikonloppu- tai vuorohoitoa tarvitsevien lasten määrä ja siihen liittyvä henkilöstöresurssointi
- henkilöstökustannukset yleisemmin
- Vuokrat
- Tukipalvelut
- muut kustannukset

Kunnallisessa päiväkodissa järjestetyn varhaiskasvatuksen vuosikustannukset laskennallista lasta kohden v. 2021

- Lahdessa päiväkodissa olleen lapsen kustannus oli selkeästi kuusikkokaupunkien keskiarvoa korkeampi ja se kohdistui kaikkiin osa-alueisiin: henkilöstö, vuokrat, tukipalvelut
- tämä saattaa selittyä osin korona- ajan vaikutuksesta, jolloin päiväkodeissa on ollut vähemmän lapsia paikalla samoilla resursseilla
- henkilöstön osalta kustannustasoa nostavat lasten tukeen liittyvät avustajat, henkilöstön poissaoloihin liittyvät varahenkilöt sekä ilta- viikonloppu- ja vuorohoitoon liittyvä henkilöstöresurssointi

Kunnallisten päiväkotien henkilöstö eri tehtävissä 2021

	Hki	Espoo	Vantaa	Tku	Tre	Oulu	YHT.	Lahti
Päiväkodeissa työskentelevä henkilöstö yht.	89,8 %	88,6 %	91,9 %	90,8 %	93,6 %	90,3 %	90,4 %	86,5 %
Kasvatus-, opetus- ja hoitohenkilöstö yht.	89,9 %	88,2 %	88,6 %	83,3 %	91,3 %	88,1 %	88,7 %	89,6 %
Lapsiryhmässä työskentelevä päiväkodin johtaja	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	2,0 %	1,3 %	2,2 %	2,4 %	0,0 %	0,0 %	1,5 %	2,8 %
Varhaiskasvatuksen opettaja	45,4 %	49,8 %	45,2 %	45,2 %	39,4 %	50,1 %	46,0 %	46,2 %
Varhaiskasvatuksen sosionomi 0,4 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	52,2 %	48,8 %	52,6 %	49,0 %	60,5 %	49,9 %	52,0 %	51,0 %
Muu kasvatus-, opetus- ja hoitohenkilöstö	0,0 %	0,0 %	0,0 %	3,4 %	0,1 %	0,0 %	0,3 %	0,0 %

Kunnallisten päiväkotien henkilöstö eri tehtävissä 2021

- päiväkodeissa työskentelee varhaiskasvatuksen opettajia ja hoitajia keskiarvoisesti, erityisopettajia on jonkin verran enemmän
- vuodesta 2030 lukien laki edellyttää nykyisen ryhmässä toimivan yhden opettajan ja kahden hoitajan sijaan kahta opettajaa ja hoitajaa tai opettajaa, sosionomia ja hoitajaa
- koronan vaikutus on heikentänyt perheiden hyvinvointia ja lisännyt tuen tarpeita
- merkittävästi koronavaikutukset ovat näyttäytyneet henkilöstön sairauspoissaolojen kasvuna ja kasvaneina henkilöstökuluina

Vuorohoitoa tarvitsevat lapset

	Lapsia	%
Helsinki	492	(1,8)
Espoo	290	(1,9)
Vantaa	421	(3,4)
Turku	344	(4,3)
Tampere	249	(2,5)
Oulu	501	(4,6)
Yhteensä	2297	(2,7)
Lahti	472	(13,4)

Lahdessa ilta-, viikonloppu- tai vuorohoitoa tarvitsevien lasten osuus on huomattavasti kuusikkokaupunkeja korkeampi, mikä lisää päiväkotien kustannuksia vuorohoitoon tarvittavan suuremman henkilöstömäärän vuoksi

Perhepäivähoidon kustannukset (kotona toimivat perhepäivähoitajat) 2021 lasta kohden

Helsinki	15 021
Espoo	13 857
Vantaa	11 916
Turku	15 584
Tampere	10 650
Oulu	15 350
Yhteensä	14 089
Lahti	19 920

- Lahden kustannukset keskimääräistä korkeammat
- kustannuksia on nostanut aiempi paikkavarauskäytäntö ja varahoitojärjestelyt
- paikkavarauskäytäntöä on muutettu jo aiemmin ja syksyllä 2022 tuli KVTES:iin valtakunnallisesti uusi ja yhtenäinen käytäntö
- perhepäivähoito toimintamuotona on supistumassa ja hoitajamäärä vähenee
- myös varahoitojärjestelmä sopeutuu laskeviin lapsimääriin perhepäivähoidossa

Avoin varhaiskasvatus

- avoin varhaiskasvatus ei ole vertailussa mukana
- Lahdessa toiminnan piirissä oli 110 lasta, kustannukset v. 2021 olivat 728 669 euroa (6624 e/lapsi).
- avointa varhaiskasvatusta järjestetään kuudessa eri toimitilassa 2-5 -vuotiaille lapsille
- toimintaan liittyy perhetoiminta ja yhteistyö sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä kolmannen sektorin (järjestöjen) kanssa
- toiminnan järjestäminen ei ole lakisääteistä eikä siihen osallistumiseen ei ole subjektiivista oikeutta

Kotihoidon tuen kustannukset lasta kohden 2021 (ei sisällä osittaista hoitorahaa)

Helsinki	5508	(kuntalisä käytössä)
Espoo	5215	(kuntalisä käytössä)
Vantaa	5085	(kuntalisä käytössä)
Turku	4901	
Tampere	4895	(kuntalisä käytössä)
Oulu	4360	
Keskiarvo	5142	
Lahti	3777	

- kustannukset Lahdessa ovat keskiarvoa alhaisemmat
- kotihoidon tuella olevien lasten määrä vähentynyt
- Lahdessa maksetaan lakisääteistä hoitorahaa ja -lisää, mutta ei kuntalisää, josta tehtiin selvitys viimeksi 2022

Yksityisen varhaiskasvatuksen tukeminen/yksityisen hoidon tuen kustannukset lasta kohden

Helsinki	8143	(kuntalisä käytössä)
Espoo	9197	(kuntalisä käytössä)
Vantaa	7335	(kuntalisä käytössä)
Turku	6437	(kuntalisä käytössä)
Tampere	6022	(kuntalisä käytössä)
Oulu	6007	(kuntalisä käytössä)
Keskiarvo	8246	
Lahti	6304	(kuntalisä käytössä)

- yksityisen hoidon tuen kustannukset ovat Lahdessa keskimääräistä alhaisemmat
- Lahdessa on käytössä lakisääteisen hoitorahan ja –
lisän lisäksi kuntalisä
- Lahdessa on otettu käyttöön palveluseteli, joka on vähentänyt yksityisen hoidon tuella olevien palveluntuottajien ja lasten määrää ja se toimii palvelusetelin rinnalla
- osassa kuusikkokaupunkeja ei ole ollut palveluseteli käytössä, jolloin yksityisen hoidon tukeen on resurssoitu

Yksityisen varhaiskasvatuksen tukeminen/palvelusetelikustannukset lasta kohden 2021

	kustannus/kk	setelin hinta	alle 3-v (kerroin)
Turku	890,83	860	1,51
Oulu	767,17	825	1,49
Tampere	758,50	826	1,75
Vantaa	695,67	846	1,46
Keskiarvo	778,04		
Lahti	838,91	825	1,7

Espoo otti palvelusetelin käyttöön elokuussa 2021 ja Helsingillä se ei ole käytössä.

Yksityisen varhaiskasvatuksen tukeminen/palvelusetelikustannukset lasta kohden 2021

- palvelusetelin osalta Lahden kustannukset olivat keskiarvoa korkeammat
- palvelusetelikustannuksiin vaikuttavat varsinaisen kattohinnan lisäksi esimerkiksi erilaiset palvelusetelisääntökirjassa määritellyt kertoimet, mahdollisuus lisämaksun perimiseen ja siihen liittyvät kaupungin korvaamiskriteerit sekä myös palveluseteliä käyttävien lasten ikä sekä huoltajien tulotaso, joka voi keskiarvoisesti vaihdella eri kaupungeissa

Yhteenvetoa

- kaupungin oma toiminta koostuu päiväkodeista, perhepäivähoidosta ja avoimesta varhaiskasvatusta
- lisäksi kaupunki rahoittaa lasten kotihoidon lakisääteistä tukea sekä yksityistä varhaiskasvatusta lakisääteisen yksityisen hoidon tuen ja siihen liittyvän harkinnanvaraisen kuntalisän kautta sekä palvelusetelin kautta
- kaupungin päiväkotien kustannusten tarkastelua vaikeuttaa poikkeukselliset koronapandemian vaikutukset
- päiväkotien lapsikohtaista kustannusta alentaa mahdollisimman korkea täyttöaste, joka on ohjeistettu yksiköille, sekä palveluverkon tarkoituksenmukainen mitoitus
- henkilöstökustannuksia Lahdessa ovat lisänneet lasten tukeen tarvittavat avustajat, henkilöstön poissaoloihin varautuminen varahenkilöiden avulla sekä vuorohoitoa tarvitsevien lasten määrä
- kustannukset ovat olleet keskimääräistä korkeammat tukipalveluissa, vuokrissa sekä muissa kustannuksissa

Yhteenvetoa

- perhepäivähoidon kustannukset ovat olleet vertailua korkeammat, mutta sen osalta kustannukset ovat yhdenmukaistuneet ja perhepäivähoidon kokonaiskustannukset vähenevät jatkossakin hoitajien määrän myötä
- kaupungin järjestämä avoin varhaiskasvatus ei ole lakisääteistä, joten sen järjestämisestä ja laajuudesta kaupunki päättää itse
- Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta palvelusetelijärjestelmää arvioidaan vuosittain ja sen rinnalla on ylläpidetty yksityisen hoidon tuen kuntalisää. Esimerkiksi Kuntaliitto on toivonut valtakunnallisesti yhtenäistä tukijärjestelmää yksityiseen varhaiskasvatukseen nykyisen kahden sijaan.
- kotihoidon tukea maksetaan Lahdessa lain mukaan ja siitä aiheutuvat kustannukset ovat olleet keskiarvoa alhaisemmat

Mahdollisia toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia

Päiväkotien osalta täyttöasteen ja tarkoituksenmukaisen palvelurakenteen ylläpitäminen

- mahdollisuuden selvittäminen ilta-, viikonloppu- ja vuorohoidon keskittämiseen nykyistä harvempiin yksiköihin

Henkilöstön osalta päiväkotien avustajien määrää säätelee varhaiskasvatuslakiin tullut velvoite lapsen tukemisesta.

Päiväkotien varahenkilöiden tarvetta määrittää henkilöstön poissaolot, mitkä ovat korostuneet koronan ja sen rinnalle tulleiden muiden infektioiden myötä, samoin varhaiskasvatuslaki tarkentui henkilöstön poissaoloihin liittyvien mitoitusten suhteen.

Avoimen varhaiskasvatuksen järjestämiseen ei ole lakisääteistä velvoitetta, joten sen laajuuden ja toiminnan kaupunki voi määrittää.

Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta palveluntuottajilta on tullut palautetta kustannustason noususta ja toimintaedellytysten vaikeutumisesta, jonka johdosta painetta on tällä hetkellä enemmän tukien kasvattamiseen kuin niiden leikkaamiseen.

Lahti

Perusopetuksen kuntavertailut

Kaupunginhallituksen ja sivistyslautakunnan yhteisseminaari 16.5.2023

7.6.2023

Virve Jämsén, opetus- ja kasvatusjohtaja, Lahden kaupunki

Keskeisiä johtopäätöksiä perusopetuksen talousvertailusta

Kouluikkuna 2017–2021

Vertailussa mukana Helsinki, Vantaa, Espoo,
Tampere, Turku, Jyväskylä, Oulu, Kuopio, Lahti

Kustannusten muutos v. 2020–2021 (Kouluikkuna)

LISÄYKSET 2020-2021 :		
Henkilöstökulut PO	1 600 000	(sis. palkkojen korjauserä n. 500 000 €, ohjaajat kohdassa oppilashuolto)
PO projektit	1 600 000	(pääasiassa henkilöstökuluja)
Oppilashuolto	700 000	(ohjaajat)
Kotikuntakorvaukset	800 000	
Ateriat	200 000	
Kuljetus	300 000	(palattiin ns. normaalitasolle)
Siivoukset	430 000	
It-vuokrat	360 000	
Sivi & KOHA / hallinnon vyörytyks	1 500 000	(mm. lakipalvelut, viestintää ym)
		(sisältää keskitetyt ict-palvelut n. 1,5 milj €, jotka siirretty KOHAan v. 2021) .
KOHA / opetus vyörytykset	2 100 000	Aiemmin vyörytetty vain eläkkeet ja sisäistä hallintoa.
	9 590 000	

Kouluikkuna-vertailu 2017–2021

- Lahden kustannukset ylittävät vertailukaupunkien kustannusten keskiarvon
  - Perusopetuksen käyttökustannukset (kaikki) (3/9)
  - Perusopetuksen käyttökustannukset (opetus) (1/9)
  - Ruokapalvelukustannukset (1/9)
  - Muu oppilashuolto/sis. koulunkäynninohjaajat (2/9)
  - Kuljetus- ja majoituskustannukset (4/9)
  - Kiinteistöjen ylläpitokustannukset (2/9)

Kouluikkuna-vertailu 2017–2021

- Lahden kustannukset alittavat vertailukaupunkien kustannusten keskiarvon
  - Kiinteistöjen pääomakustannukset (7/9)
  - Hallinnon kustannukset (4/9)
- Yleinen trendi: koulujen koot ovat kasvaneet systemaattisesti lähes kaikissa kaupungeissa
- Tuntijako: vertailukunnista ainoastaan Turussa minimituntimäärä (224h)
  - 226-229h
  - Lahti 229h

Huom. Vertailussa ei näy vuoden 2022 säästötoimenpiteet.

Lukuvuoden 2023–2024 suunnitelmien tarkastelu koulukohtaisesti

- Kaikkien koulujen rehtorien kanssa käyty keskustelut ensi lukuvuoden tuntikehystarpeista ja säästömahdollisuuksista.
- Henkilöstömenojen tehostamistoimenpiteitä
  - Lehtorit alakouluista yläkouluihin (vähentää määräaikaisten opettajien määrää)
  - Ylimääräisen vakinaisen henkilöstön siirtäminen vapautuneisiin tehtäviin
  - Vapautuneiden vakanssien täyttämättä jättäminen
  - Opetusryhmien kasvattaminen
  - Painotetun opetuksen uusien ryhmien lisäkustannusten minimointi
  - Terveysperustaisten, vakinaisten työntekijöiden työpanoksen kohdentamisen tarkastelu, paluu omaan tehtävään kuntoutumista tukemalla

Muita talouden ja toiminnan tehostamistoimenpiteitä

- Oppimisen tuen järjestämisen uudistaminen aloitettu nykytilatarkastelulla
  - tavoitteena ”samalla rahalla enemmän”
- Hankerahoitusten kohdentamisen tarkennukset
- Tilojen käytön tehostaminen, investointitarpeiden uudelleen tarkastelu uusien oppilasennusteiden näkökulmasta
- Sairauspoissaolojen vähentäminen työhyvinvointia tukemalla ja varhaista puuttumista vahvistamalla
- Prosessien tarkastelu ja virtaviivaistaminen
  - voimavarojen tarkoituksenmukainen käyttö
- TA-valmistelussa henkilöstöbudjetoinnin uudistaminen

An aerial photograph of a lush green forest. A narrow path or streambed runs diagonally from the top center towards the bottom right. The trees are dense and vibrant green, with some lighter patches of grass or moss visible on the ground.

Koulutuksen kustannustietoja vuodelta 2021

(Opetushallitus)

Koulutuksen kustannustietoja vuodelta 2021 (Opetushallitus)

- 9-vuotinen perusopetus maksoi Suomessa vuonna 2021 keskimäärin **9 975 euroa / opp** (9 597 e / v. 2020).
- 9-vuotisen perusopetuksen, pidennetyn oppivelvollisuuden, lisäopetuksen, perusopetukseen valmistavan opetuksen, aikuisten perusopetuksen ja kunnallisen sairaalaopetuksen oppilaskohtaiset kustannukset Suomessa olivat vuonna 2021 keskimäärin **10 227 euroa** (9 872 euroa/ v. 2020)."
  - **Lahti** 9-vuotinen perusopetus **9 823 euroa/opp** vuonna 2021
  - **Lahti** 9-vuot. + pid.oppivelv. + lisäopetus + valm. opetus + aik. po + sairaalaopetus **10 124 euroa/opp** vuonna 2021

Perusopetuksen käyttökustannukset oppilastyypeittäin (euroa/oppilas) 2021 OPH:n kustannustilastojen mukaan

Opetuksen järjestäjä	Perus- opetus (9-v. oppi- velvollisuus) Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Pidennetty oppivelvollisuus				Lisä- opetus Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Perus- opetukseen valmistava		Aikuisten perusopetus		Sairaala- opetus		Yhteensä	
			vaikeimmin kehitys- vammainen opetus		muiden pidennetyn oppilaiden opetus				Oppilas- määrä	Oppilas- euroa/ oppilas	Oppilas- määrä	Oppilas- euroa/ oppilas	Hoito- päiviä	Oppilas- euroa/ hpäivä	Oppilas- määrä	Oppilas- euroa/ oppilas
			Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Oppilas- määrä	euroa/ oppilas			Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Oppilas- määrä	euroa/ oppilas
3 Kunta																
000493 Espoon kaupunki	31 981,50	10 155	129,5	28 090	310	19 871	127,5	9 790	996	7 343	0	16 015	151	33 544,50	10 301	
000913 Helsingin kaupunki	44 524,00	10 317	95,5	11 314	697,5	11 437	227	9 752	424,5	11 544	264	10 879	5 960	827	46 232,50	10 454
001093 Hämeenlinnan kaupunki	6 374,50	9 639	16	47 000	78,5	17 472	9	9 006	23,5	8 403	0	189	1 516	6 501,50	9 864	
001793 Jyväskylän kaupunki	12 318,50	9 149	20	32 879	247	23 680	0		37,5	13 806	0	5 977	266	12 623,00	9 610	
002863 Kouvolan kaupunki	6 848,50	10 155	18,5	29 403	157,5	26 655	22,5	8 542	19	7 514	34	16 112	4 291	87	7 100,00	10 641
002973 Kuopion kaupunki	10 431,00	9 584	27	70 069	166	17 933	23	12 986	41,5	11 545	48	6 842	10 569	154	10 736,50	10 019
003983 Lahden kaupunki	10 385,00	9 823	17	47 112	107	25 342	14	6 349	45	6 533	0	7 076	145	10 568,00	10 124	
004053 Lappeenrannan kaupunki	6 191,50	9 859	10	58 297	87,5	28 493	0		45	12 855	0	3 517	147	6 334,00	10 299	
005643 Oulun kaupunki	21 657,50	8 791	59	39 399	293,5	23 639	53,5	9 850	83,5	7 608	201	7 978	10 432	150	22 348,00	9 127
006093 Porin kaupunki	7 218,50	9 633	37,5	33 474	82	26 641	0		12,5	9 006	13,5	3 645	3 520	150	7 364,00	10 004
007433 Seinäjoen kaupunki	6 744,00	8 872	16	39 702	106	20 529	9,5	7 777	14,5	20 448	0	2 115	212	6 890,00	9 211	
008373 Tampereen kaupunki	17 864,50	8 955	39	29 926	282,5	25 568	91	5 509	102	14 169	159,5	8 534	8 204	135	18 538,50	9 320
008533 Turun kaupunki	13 729,50	9 324	38,5	28 666	380	28 305	0		231,5	5 374	157	5 657	190	7 391	14 536,50	9 866
000923 Vantaan kaupunki	23 533,00	9 236	91,5	16 457	213	20 495	55	6 618	417,5	3 355	101,5	8 110	0		24 411,50	9 251

Perusopetuksen käyttökustannukset (euroa/oppilas) 2021

Opetuksen järjestäjä	Oppilas- määrä	Opetus ja kuljetus	Majoitus ja ruokailu	Muu oppilas huolto	Sisäinen- hallinto	Kiinteis- töjen ylläpito	Yhteensä (ilman pieniä hankkeita)	
000493 Espoon kaupunki	31 981,50	5 205	98	390	305	671	3 476	10 146
000913 Helsingin kaupunki	44 524,00	5 403	162	447	386	451	3 065	9 916
003983 Lahden kaupunki	10 385,00	5 526	177	592	469	555	2 489	9 809
005643 Oulun kaupunki	21 657,50	4 985	220	379	485	477	2 204	8 752
008373 Tampereen kaupunki	17 864,50	4 976	54	589	451	490	2 264	8 824
008533 Turun kaupunki	13 729,50	4 681	108	456	320	1 331	2 284	9 180
000923 Vantaan kaupunki	23 533,00	4 947	62	337	332	799	2 471	8 948
Yhteensä (koko Suomi)	520 549,00	5 330	379	548	468	611	2 303	9 638

Ei sisällä sairaala- ja vammaisopetusta, lisäopetusta, perusopetukseen valmistavaa eikä oppivelvollisuusikä ylittäneiden opetusta.

Kiitos!

Virve Jämsén
+358 44 7161 328
virve.jamsen@lahti.fi

Kouluikkuna- vertailu 2017-2021

Lisämateriaali

Kustannusmuutokset palveluluokittain 2020–2021

Jako palveluluokittain:	v. 2021	v. 2020	SELITTEET V. 2021
Opetus	57 390 057	51 422 454	Opetuksen kulut, poislukien alla olevat palveluokat + VYÖRYTYKSIÄ *)
Kuljetus	1 839 093	1 541 079	Kodin ja koulun väliset kuljetukset, kp 101050507
Ruokailu	6 152 134	5 941 078	Tililtä majoitus- ja ravitsemispalvelut, PH-ateriapalvelut. Oppilas- ja valvonta-ateriat
Muu oppilashuolto	4 867 176	4 143 547	Koulunkäyntiohjaajien palkat (eritellään sisäisellä tilausnumerolla), oppilaiden tapaturmavakuutusmaksut
Sairaalaopetus	1 024 373	1 011 213	Sairaalakoulun toimintakulut
Vaik.keh.vamm. opetus	800 907	740 970	Ali-Juhakkalan toimintakulut, vaikeasti kehitysvammaiset
Muu vammaisopetus	2 711 601	2 712 379	Muun vammaisopetuksen toimintakulut (eritellään sisäisellä tilausnumerolla)
Perusopetukseen valmistava opetu	293 998	297 262	Laskennallinen valmistavan opetuksen kulu. 2020 ja 2021 tilastopäivän oppilasmäärän ka.
Lisäopetus	88 883	96 409	Laskennallinen lisäopetuksen kulu. 2020 ja 2021 tilastopäivän oppilasmäärän ka.
Aikuisten perusopetus (Opv yl)	61 535	64 273	Laskennallinen aikuisten perusopetuksen kulu. 2020 ja 2021 tilastopäivän oppilasmäärän ka.
Sisäinen hallinto	5 768 227	4 234 456	Koulusihteerien palkat, rehtorien ja virkaapulaisrehtorien hallinnon osuus palkoista sekä perusopetuspalveluiden hallinnon henkilöstökuluja, Provincia + VYÖRYTYKSIÄ **)
Kiinteistöjen ylläpito	13 885 073	14 097 369	Sisältää ylläpitovuokrat, sähkön, veden, siivouksen yms.
Sis.vuokr.po kust.	11 960 579	11 747 678	Pääomavuokrat
Kotikunnan maksuosuudet	10 483 402	9 692 830	Kotikunnan maksuosuudet (VOS, laskut vieraskunnilta, Konstan koti ja koulu, Valtion koulukodit)
Yhteensä	117 327 038	107 742 999	

Perusopetuksen käyttökustannukset (kaikki) euroa/oppilas 2021

Valinnat:

Nimelliset kustannukset Reaaliset kustannukset

Kunta
Useita valintoja

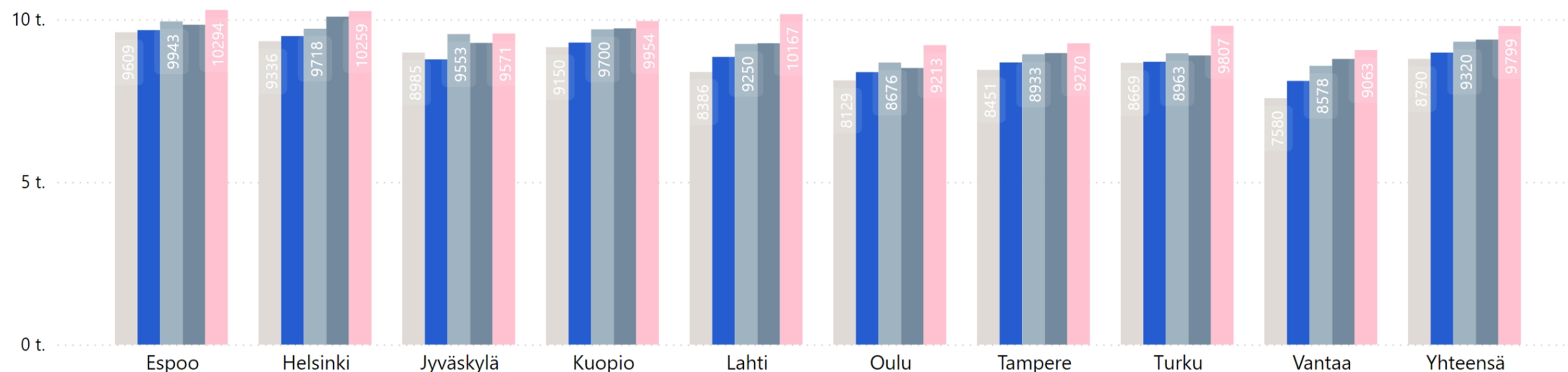
Kustannus
Kaikki

Vuosi
Useita valintoja

Perusopetuksen käyttökustannukset euroa per oppilas

● 2017 ● 2018 ● 2019 ● 2020 ● 2021

Perusopetuksen käyttökustannukset (opetus) euroa/oppilas 2021

Valinnat:

Nimelliset kustannukset Reaaliset kustannukset

Kunta

Useita valintoja

Kustannus

Opetus

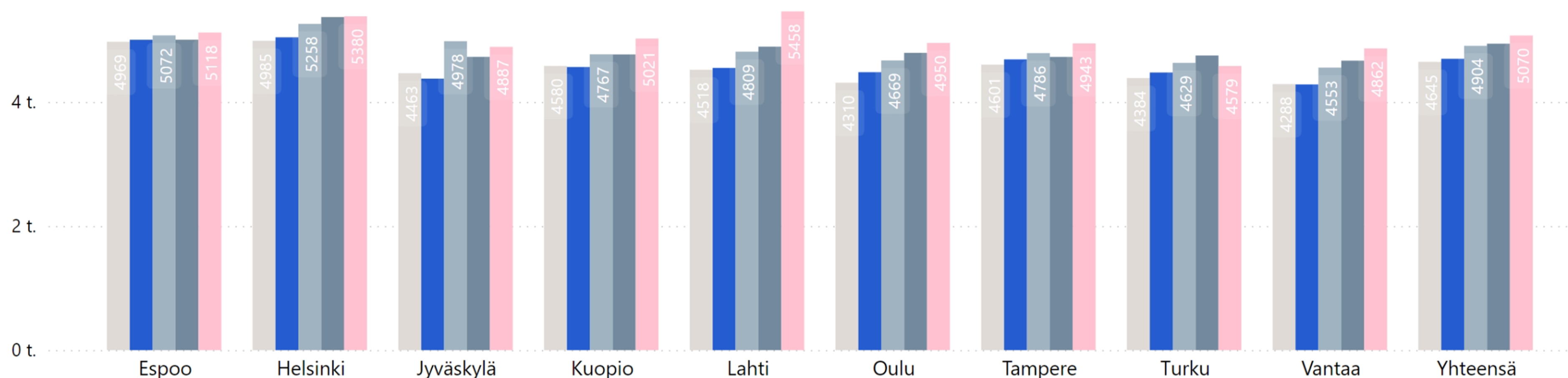
Vuosi

Useita valintoja

Perusopetuksen käyttökustannukset euroa per oppilas

● 2017 ● 2018 ● 2019 ● 2020 ● 2021

Perusopetuksen käyttökustannukset (majoitus ja kuljetus) euroa/oppilas 2021

Valinnat:

Nimelliset kustannukset
Reaaliset kustannukset

Kunta

Useita valintoja

Kustannus

Majoitus ja kuljetus

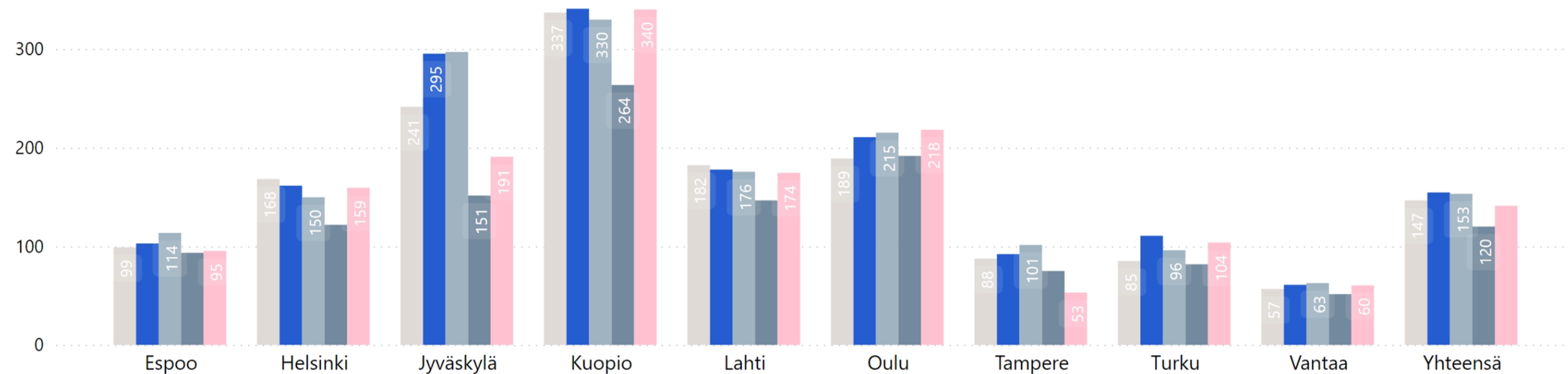
Vuosi

Useita valintoja

Perusopetuksen käyttökustannukset euroa per oppilas

2017 2018 2019 2020 2021

Perusopetuksen käyttökustannukset (ruokailu) euroa/oppilas 2021

Valinnat:

Nimelliset kustannukset Reaaliset kustannukset

Kunta Useita valintoja

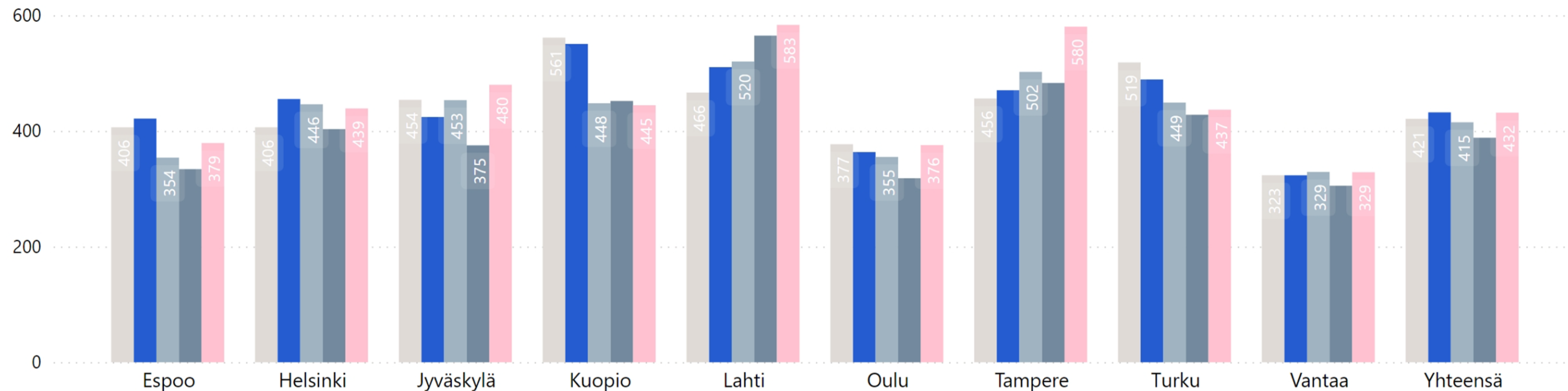
Kustannus Ruokailu

Vuosi Useita valintoja

Perusopetuksen käyttökustannukset euroa per oppilas

2017 2018 2019 2020 2021

Perusopetuksen käyttökustannukset (muu oppilashuolto) euroa/oppilas 2021 (sis. koulunkäyntiohjaajat, oppilaiden tapaturmavakuutusmaksut)

Valinnat:

Nimelliset kustannukset Reaaliset kustannukset

Kunta

Useita valintoja

Kustannus

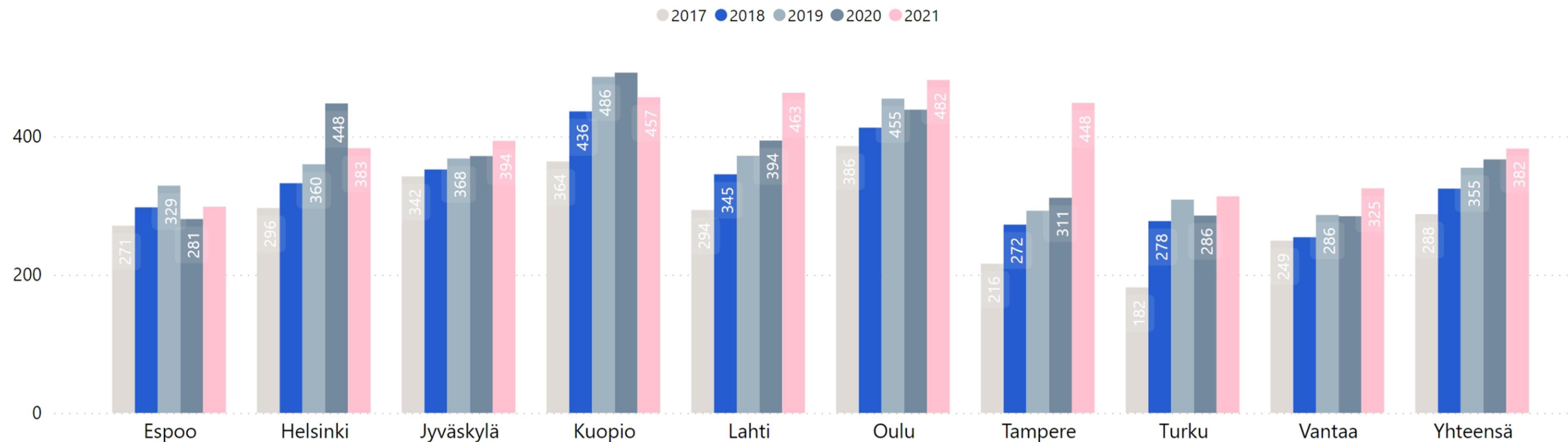
Muu oppilashuolto

Vuosi

Useita valintoja

Perusopetuksen käyttökustannukset euroa per oppilas

Perusopetuksen käyttökustannukset (sisäinen hallinto) euroa/oppilas 2021

Valinnat:

Nimelliset kustannukset
Reaaliset kustannukset

Kunta
Useita valintoja

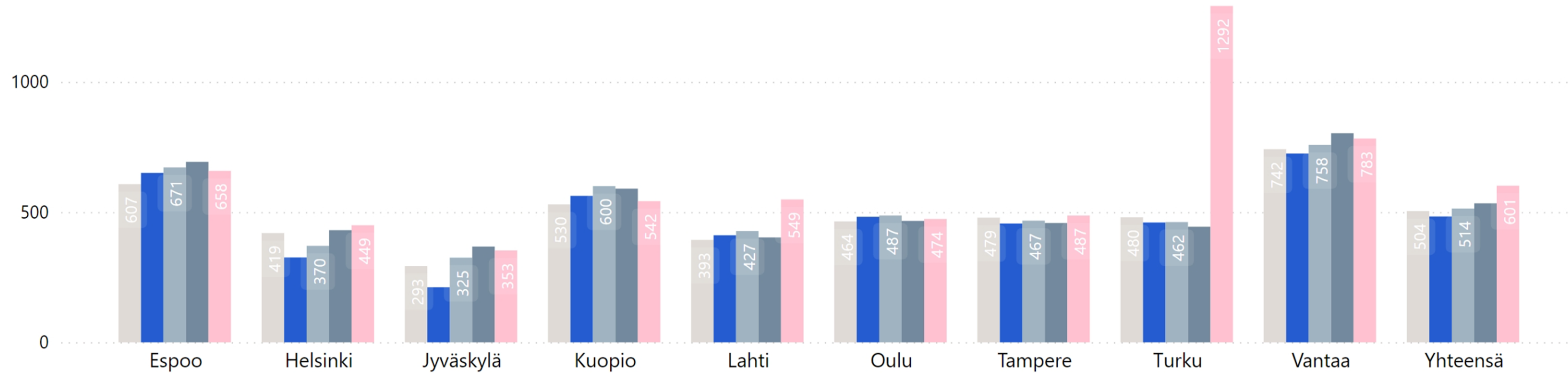
Kustannus
Sisäinen hallinto

Vuosi
Useita valintoja

Perusopetuksen käyttökustannukset euroa per oppilas

● 2017 ● 2018 ● 2019 ● 2020 ● 2021

Perusopetuksen käyttökustannukset (kiinteistöjen ylläpito) euroa/oppilas 2021 (sis. ylläpituvookrat, sähkö, vesi, siivous yms.)

Valinnat:

Nimelliset kustannukset
Reaaliset kustannukset

Kunta

Useita valintoja

Kustannus

Kiinteistöjen ylläpito

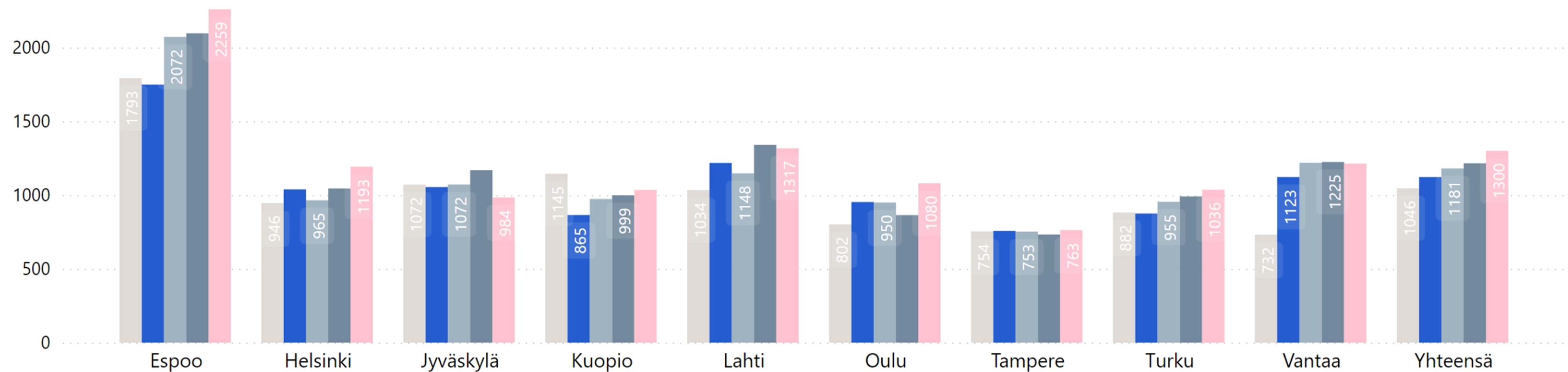
Vuosi

Useita valintoja

Perusopetuksen käyttökustannukset euroa per oppilas

2017 2018 2019 2020 2021

Perusopetuksen käyttökustannukset (sisäisiin vuokriin sis. pääomakustannukset) euroa/oppilas 2021

Valinnat:

Nimelliset kustannukset Reaaliset kustannukset

Kunta

Useita valintoja

Kustannus

Sisäisiin vuokriin sisältyv...

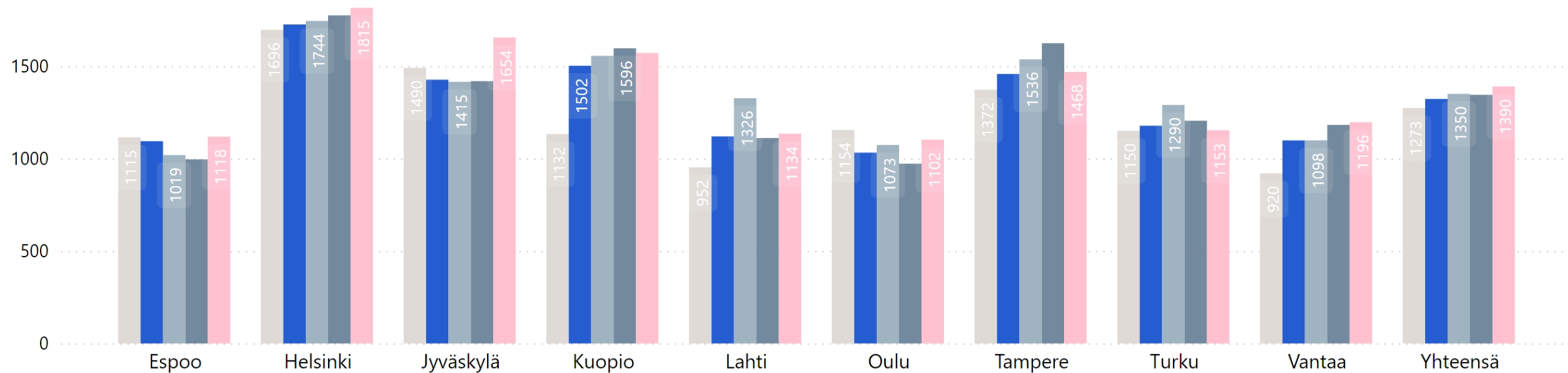
Vuosi

Useita valintoja

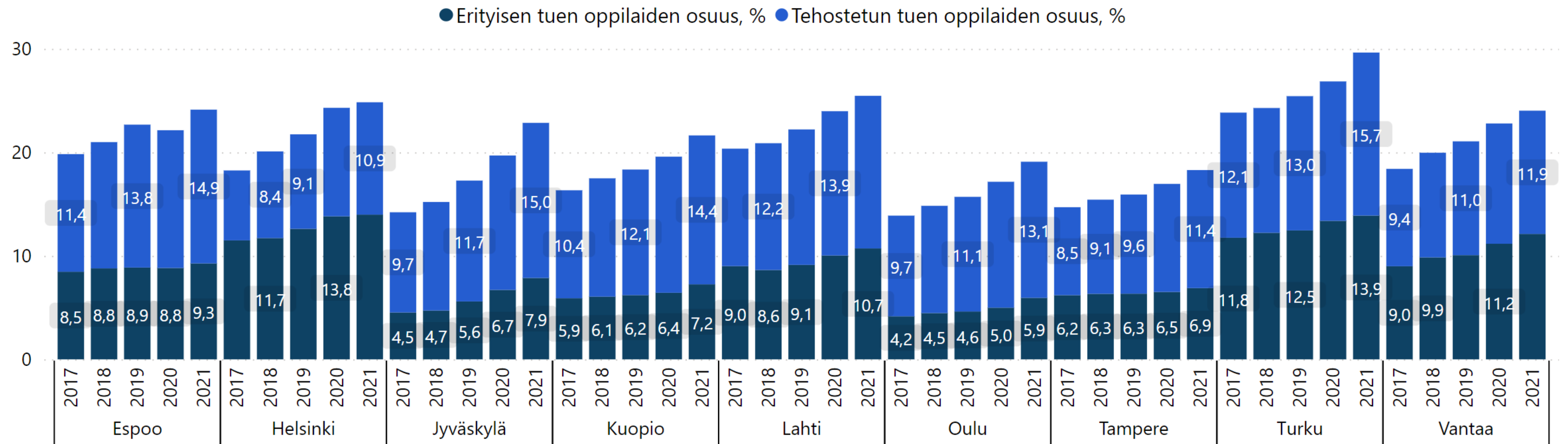

Perusopetuksen käyttökustannukset euroa per oppilas

2017 2018 2019 2020 2021

Erityisen ja tehostetun tuen oppilaiden osuus, %

Koulujen määrä

Kunta

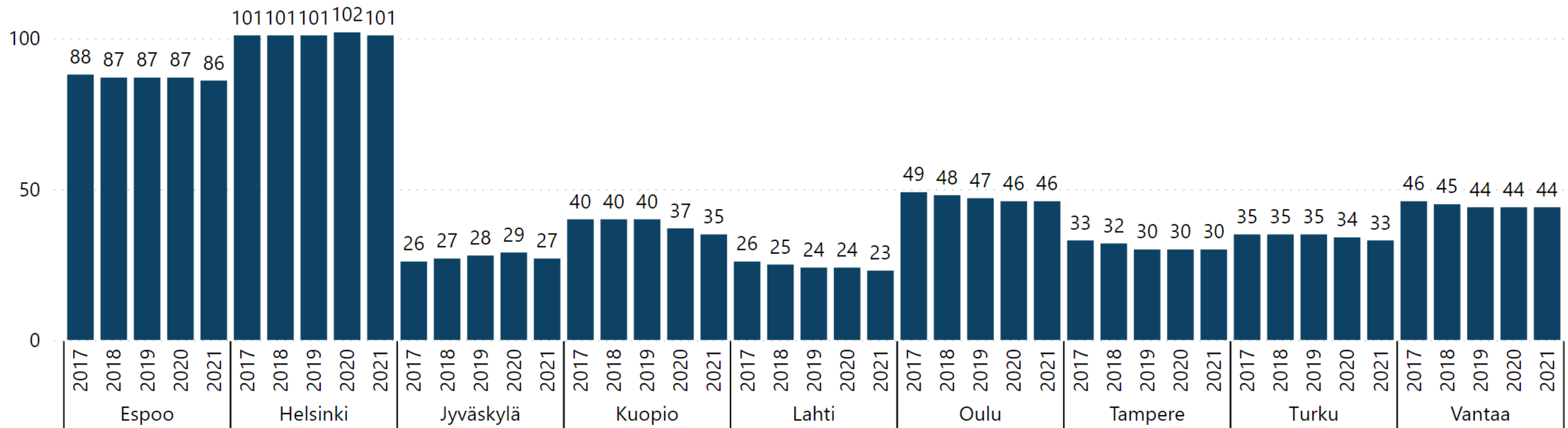
Useita valintoja

Vuosi

Useita valintoja

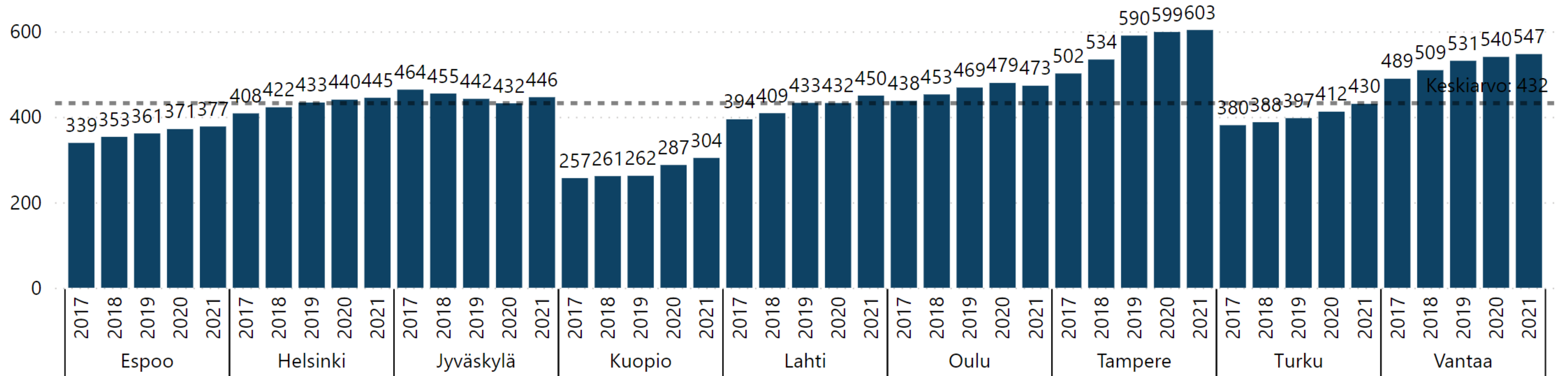

Koulujen määrä

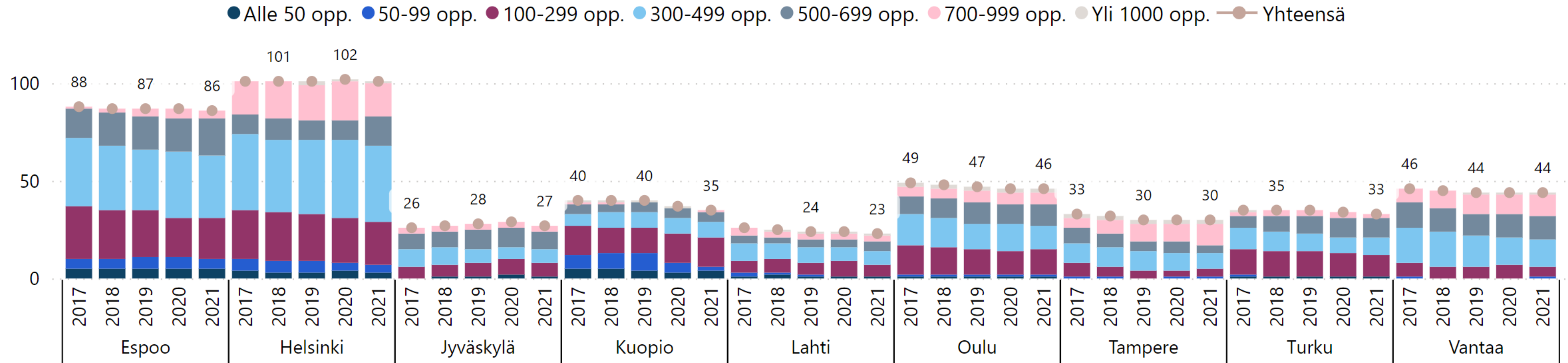
Keskimääräinen koulujen koko

Keskimääräinen koulujen koko (oppilaat / koulu)

Koulujen koko ja määrä

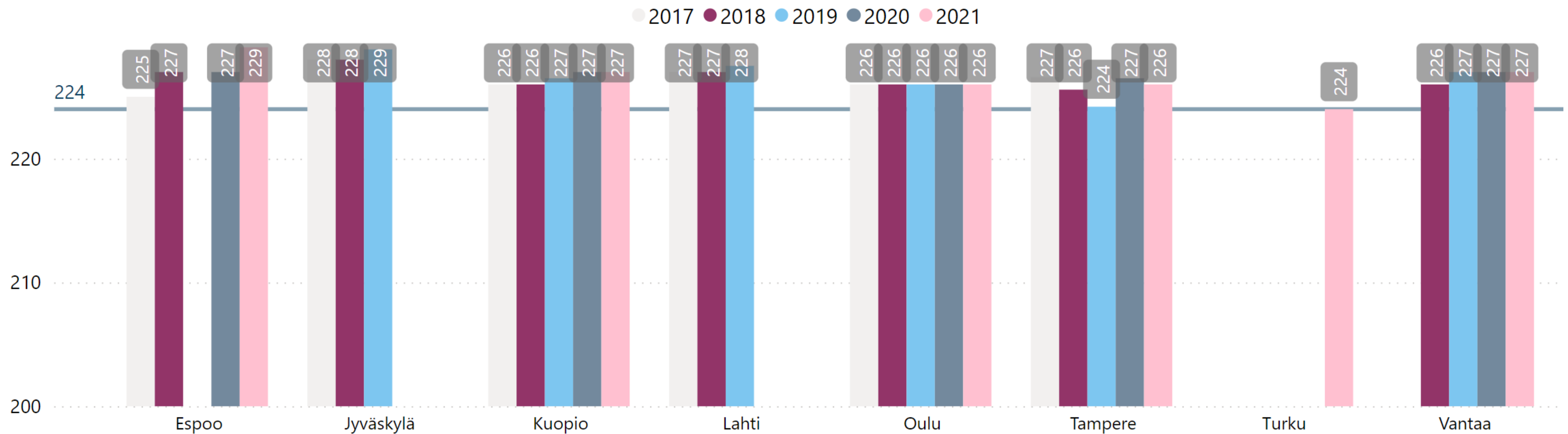
Koulujen koko ja määrä

Tuntijaon vähimmäistuntimäärä (HUOM. tietoja ei kaikilta kunnilta ja vuosilta)

Lahdessa tuntijako vuonna 2020 ja 2021: 229 h

Tuntijaon vähimmäistuntimäärä (Kouluikkuna)

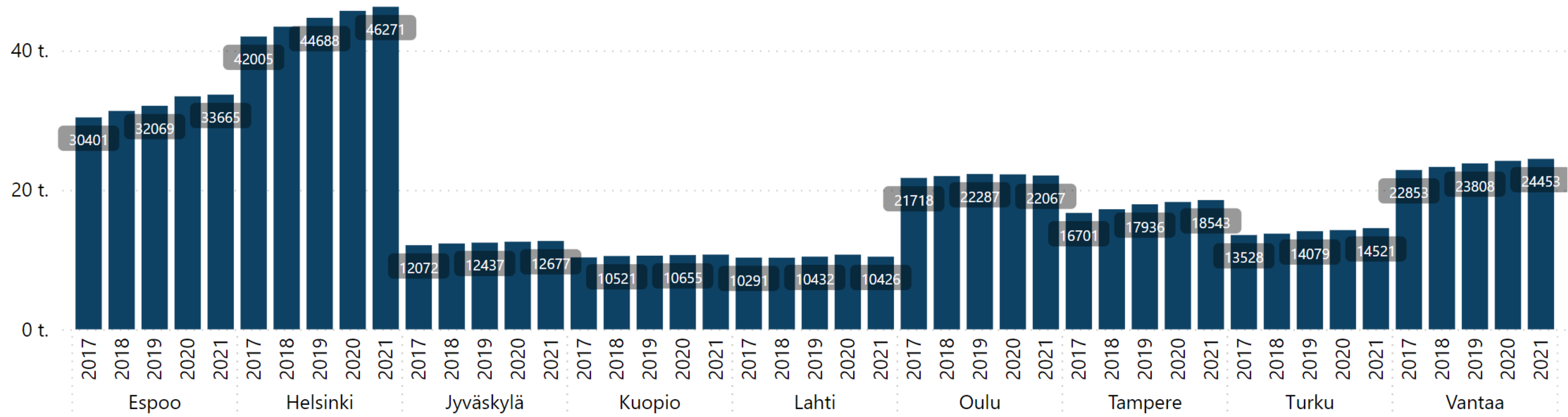

Perusopetuksen oppilasmäärät 20.9.

Vuosiluokat

- ☑ Lisäopetus
- ☑ Luokat 1-6
- ☑ Luokat 7-9
- ☑ Mamu valmistava

Perusopetuksen oppilasmäärä vuosiluokittain 20.9. tilastointiajankohtana

Koulutuksen kustannustietoja vuodelta 2021 (Opetushallitus)

Lisämateriaalia

Kustannuskysely 2021

Valtionosuusjärjestelmän edellyttämien tietojen toimittaminen vuodelta 2021

- Valtionosuuden saajille on lähetetty kirje (OPH-233-2022, 4.3.2022) ja koontilista. Koontilistan mukaisen koulutuksen tiedot on tallennettu tallennusjärjestelmän kautta.
- Ohjeistuksen mukaan **”kunnat ja kuntayhtymät antavat esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen osalta vain suorit tiedot (opetustuntimäärät, tukiopetustuntimäärät ja sairaalaopetuksen opetuspäivien määrät). Kunnat ja kuntayhtymät eivät ilmoita Opetushallituksen tiedonkeruussa kustannus- ja tulotietoja, vaan euromääräiset kustannus- ja tulotiedot haetaan Valtiokonttorin tietopalvelun rajapinnalta.”**
- Tallennusaika on ollut 18.3. - 20.4.2022.

OPH:n uutinen 24.11.2022

- "Yhdeksänvuotisen perusopetuksen kokonaiskustannukset kasvoivat vuodesta 2020 4 % ja olivat vuonna 2021 noin 5,4 miljardia euroa. Perusopetuksen kustannukset nousevat noin 5,8 miljardiin euroon, mikäli huomioidaan myös erityisen tuen oppilaiden pidennetyn oppivelvollisuuden, lisäopetuksen, perusopetukseen valmistavan opetuksen, aikuisten perusopetuksen sekä kunnallisen sairaalaopetuksen kustannukset.
- **Yhdeksänvuotinen perusopetus maksoi vuonna 2021 keskimäärin 9 975 euroa oppilasta kohden (9 597 euroa vuonna 2020). Kun mukana ovat myös pidennetty oppivelvollisuus, lisäopetus, perusopetukseen valmistava opetus, aikuisten perusopetus ja kunnallinen sairaalaopetus, nousevat oppilaskohtaiset kustannukset 10 227 euroon (9 872 euroa vuonna 2020)."**
- Huom.
  - Lahti 9-vuotinen perusopetus 9823 euroa/opp.
  - Lahti 9-vuot.+ pid.oppivelv.+ lisäopetus+ valmistava opetus+ aik.po+sairaalaopetus 10 124 euroa/opp.

Perusopetuksen käyttökustannukset oppilastyypeittäin (euroa/oppilas) 2021

Opetuksen järjestäjä	Perus- opetus (9-v. oppi- velvollisuus)	Oppilas- määrä	Pidennetty oppivelvollisuus				Lisä- opetus		Perus- opetukseen valmistava opetus-		Aikuisten perusopetus		Sairaala- opetus		Yhteensä	
			Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Hoito- päiviä	euroa/ hpäivä	Oppilas- määrä	euroa/ oppilas
000493 Espoon kaupunki	31 981,50	10 155	129,5	28 090	310	19 871	127,5	9 790	996	7 343	0	16 015	151	33 544,50	10 301	
000913 Helsingin kaupunki	44 524,00	10 317	95,5	11 314	697,5	11 437	227	9 752	424,5	11 544	264	10 879	5 960	827	46 232,50	10 454
001793 Jyväskylän kaupunki	12 318,50	9 149	20	32 879	247	23 680	0		37,5	13 806	0	5 977	266	12 623,00	9 610	
002973 Kuopion kaupunki	10 431,00	9 584	27	70 069	166	17 933	23	12 986	41,5	11 545	48	6 842	10 569	154	10 736,50	10 019
003983 Lahden kaupunki	10 385,00	9 823	17	47 112	107	25 342	14	6 349	45	6 533	0	7 076	145	10 568,00	10 124	
005643 Oulun kaupunki	21 657,50	8 791	59	39 399	293,5	23 639	53,5	9 850	83,5	7 608	201	7 978	10 432	150	22 348,00	9 127
008373 Tampereen kaupunki	17 864,50	8 955	39	29 926	282,5	25 568	91	5 509	102	14 169	159,5	8 534	8 204	135	18 538,50	9 320
008533 Turun kaupunki	13 729,50	9 324	38,5	28 666	380	28 305	0		231,5	5 374	157	5 657	190	7 391	14 536,50	9 866
000923 Vantaan kaupunki	23 533,00	9 236	91,5	16 457	213	20 495	55	6 618	417,5	3 355	101,5	8 110	0	24 411,50	9 251	

Perusopetuksen käyttökustannukset (euroa/oppilas) 2021

Opetuksen järjestäjä	Oppilas- määrä	Opetus ja kuljetus	Majoitus ja ruokailu	Oppilas- huolto	Muu oppilas huolto	Sisäinen- hallinto	Kiinteis- töjen ylläpito	Yhteensä (ilman pieniä hankkeita)
000493 Espoon kaupunki	31 981,50	5 205	98	390	305	671	3 476	10 146
000913 Helsingin kaupunki	44 524,00	5 403	162	447	386	451	3 065	9 916
003983 Lahden kaupunki	10 385,00	5 526	177	592	469	555	2 489	9 809
005643 Oulun kaupunki	21 657,50	4 985	220	379	485	477	2 204	8 752
008373 Tampereen kaupunki	17 864,50	4 976	54	589	451	490	2 264	8 824
008533 Turun kaupunki	13 729,50	4 681	108	456	320	1 331	2 284	9 180
000923 Vantaan kaupunki	23 533,00	4 947	62	337	332	799	2 471	8 948
Yhteensä	520 549,00	5 330	379	548	468	611	2 303	9 638

Ei sisällä sairaala- ja vammaisopetusta, lisäopetusta, perusopetukseen valmistavaa eikä oppivelvollisuusikä ylittäneiden opetusta.

Perusopetuksen käyttökustannukset oppilastyypeittäin (pidennetty oppivelvollisuus, euroa/oppilas) 2021

Opetuksen järjestäjä	vaikeimmin kehitys- vammaisten opetus		muiden pidennetyn oppilaiden opetus		Sairaala- opetus	
	Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Oppilas- määrä	euroa/ oppilas	Hoito- päiviä	euroa/ hoitopäivä
000493 Espoon kaupunki	129,5	28 090	310	19 871	16 015	151
000913 Helsingin kaupunki	95,5	11 314	697,5	11 437	5 960	827
003983 Lahden kaupunki	17	47 112	107	25 342	7 076	145
005643 Oulun kaupunki	59	39 399	293,5	23 639	10 432	150
008373 Tampereen kaupunki	39	29 926	282,5	25 568	8 204	135
008533 Turun kaupunki	38,5	28 666	380	28 305	190	7 391
000923 Vantaan kaupunki	91,5	16 457	213	20 495	0	

Perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannukset ja maksut 2021

	euroa/opp
Espoon kaupunki	1203
Helsingin kaupunki	2279
Lahden kaupunki	1088
Oulun kaupunki	3850
Tampereen kaupunki	2166
Turun kaupunki	2747
Vantaan kaupunki	812